

עבודת השם

פרשת "אמור"

עולמו, ואלמלא תפסק השפעת חיותו ולו לדגך אחד - יחזור העולם לתוהו ובוהו כפי שהיה. והוזהרנו שלא לחשוב כי לאחר שברא עולמו קבע לו חוקים וכללים להיות העולם מתפקד מעצמו כאדם המדליק נר ואחר כך דולק הנר מאליו - לא כן - אלא ללא הפסק כלל ושפעת חיות ממנו יתברך לקיים העולם, וזה בבריאה ובברואים - שגם בראוי, כולל הבני אדם, אף שנראים מעשיהם כפי בחירתם ורצונם, עלינו להאמין שהקדוש-ברוך-הוא הוא המנהיגם בסיבות ועילות וכאילו מתנהג העולם לפי רצון הבני אדם, אבל האמת לא כן היא - אלא הוא יתברך שולט על רצונם ומעשיהם של בני אדם, והכל נעשה כפי רצונו, וזהו הניסיון שלנו להיות חזקים באמונה זו אף שאין נראה לנו זאת לעין.

ואיפה גילה לנו הקדוש-ברוך הוא בגלוי השגחתו על בראוי וכיצד כולם תלויים ברצונו? בנס יציאת מצרים, שהוציאנו ה' משם ביד חזקה ובורוע נטויה, באותות ובמופתים גלויים, וראינו כיצד פרעה היה שבוי לרצון ה' ולא יכל לפעול כלל כרצונו, ושידד ה' כל מערכות הטבע, והראנו שאף שברא ה' בריאתו בששת ימים, עדין היא כפופה לרצונו ולמשמעתו ומשנה טבעיה כפי גזרתו.

וכנגד ב' הכרות אלו שנצטיינו לידע אותם באמת גמור, באו לנו ב' נימוקים למצות השבת. כנגד הכרה ראשונה שנצטיינו להכיר ולידע שה' הוא האלוקים והוא ראשון על הבריאה כיון שהוא ברא והמציאה וחיידשה יש מאין, כנגדה בא נימוק השבת בדברות ראשונות: "כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ וביום השביעי שבת ויינפש על כן ברך ה' את יום השבת ויקדשהו", היות ובו, כביכול, נח ושבת מכל מלאכתו, קידשו וברכו.

וכנגד הכרה שניה שנצטיינו להכיר ולידע שהשגחתו על כל הבריאה והברואים וכולם כפופים לרצונו גם לאחר שבראם והוא שולט עליהם ומשפיע חיותו בהם, כנגדה בא נימוק השבת בדברות שניות: "וזכרת כי עבד היית בארץ מצרים ויוציאך משם ביד חזקה ובורוע נטויה", כי יציאת מצרים הייתה האות והמופת להכרה באמונה זו בגלוי ובפרסום רב. נימוק ראשון למצות השבת שהיא בהכרה שבששת ימים ברא ה' את השמים ואת הארץ, וזה אינו נימוק הנותן טעם למצות השבת לישראל בלבד, כי הלא באמונה זו מודים כל אומות העולם, והיא אמונת חידוש העולם המקובל אצל כל דתות העולם, ולכן בדברות ראשונות לא נאמר כדברות אחרונות "על כן אני מצווך", אלא "על כן ברך ה' את יום השבת ויקדשהו", דהוא נימוק לעצם בחירת ה' את יום השביעי לקדש. אולם בחלק השני שבמצות האמונה - הכרת השגחתו הפרטית על כל פרט ופרט - זהו המאפיין את

"ששת ימים, תעשה מלאכה, וביום השביעי שבת שבתון מקרא-קדש..." (אמור כג, ג) ראיתי לנכון להעתיק כמה מאמרים וסיפורים שיבארו וילבנו את מצוות שמירת השבת שמצווה זו היא מצוה מהותית שמצילה את עם ישראל מן האומות בעולם הזה ומי ששמר שבת כהלכתה מובטח לו שכר בעולם האמת מה שאין כן לאומות העולם. נצטט כמה מאמרים מספר אות ישראל. על מצות השבת נצטיינו בדברות ראשונות בפרשת "יתרו", ובדברות שניות בפרשת "ואתחנן". בפרשת יתרו נאמרה מצות השבת ונימוקה: "זכור את יום השבת לקדשו וגו' כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ את הים ואת כל אשר בס ויינח ביום השביעי, על כן ברך ה' את יום השבת ויקדשהו". בדברות שניות נאמרה שוב מצות השבת בנימוק שונה: "שמור את יום השבת לקדשו וגו' וזכרת כי עבד היית בארץ מצרים ויוציאך ה' אלוך משם ביד חזקה ובורוע נטויה, על כן ציווך ה' אלוך לעשות את יום השבת".

הרי לנו ב' נימוקים בתורתנו הקדושה במצות השבת: א. כי ששת ימים עשה ה' את השמים וכל הבריאה ויינח ביום השביעי. ב. וזכרת כי עבד היית בארץ מצרים ויוציאך משם ביד חזקה ובורוע נטויה. במצות האמונה נצטיינו ב' ציוויים הכלולים בפסוק "וידעת היום והשבות אל לבבך": א. "כי ה' הוא האלוקים", ב. "אין עוד מלבדו". ציווי א' באורו: להכיר ולידע כי ה' הוא האלוקים - הוא הבעלים של העולם, כיון שהוא ברא וחיידשו יש מאין. וכשעלה ברצונו לברוא עולמו, בששת ימים בראו, במאמר פיו בלבד אמר - ויהי, וכשהשלים כל אשר ברצונו לברוא - ויינח ביום השביעי. ציווי שני באורו: שנצטיינו במצות האמונה להכיר ולידע שהשגחתו על עולמו לאחר שבראו הוא באופן מתמיד, והשפעת חיותו נמשכת רגע רגע ללא הפסק כלל לקיום

19:41	כניסת השבת
20:15	צאת השבת
19:33	שקיעה
20:45	ה. תם
5:46	הנץ

הפטרה: "והכחולנים הלויים"

ישראל בלבד, כי זהו אמונתנו, אנו עם ישראל, שנוסף על גויי ארץ הטועים בחשבם עוב ה' את הארץ, ולאחר שבראה הרי שהטבע וכוחותיו שולטים. לא כן אנו עם ישראל, מאמינים שהוא עשה ועושה ויעשה לכל המעשים, ומשנה ברצונו את העיתים והזמנים. ועל כנגד זה נאמר נימוק שני במצות השבת: "על כן אני מצווך לעשות את יום השבת", כלומר, אם לטעם ראשון בלבד שבמצות השבת, שהוא זכר לחידוש העולם, היה לכלול גם את הגויים במצות השבת, כי גם הם שייכים באמונה זו, ואם כן למה נצטוו במצווה זו ישראל בלבד? ואדרבה, נאמר גוי ששבת חייב מיתה. אלא הוא המבואר בדברות שניות - דלמצות השבת טעם נוסף, והוא להשריש בנו האמונה שהשגחתו הפרטית היא אינה פוסקת מבריאתו ומברואיו, והאות והמופת לזה - נסי מצרים כנ"ל, ואמונה זו אופיינית לישראל, ולכן בדברות שניות נאמר "על כן אני מצווך לעשות את יום השבת", "מצווך" - לך ולא לאומות העולם. אם כן, העולה - שיסוד השבת להשריש ולקבוע בלבנו את יסודות האמונה של עשה ועושה ויעשה לכל המעשים ואשר אין עוד מלבדו, ועוד שנאמר "אני ראשון

ואני אחרון" ועוד צופה אחרית כראשית ועוד צופה עדין סוף הדורות מכאן צריכים להכניס ללבנו שלקב"ה אין זמן. ומקום ולגדולתו אין חקר וזאת ראשית האמונה. והדברים מבוארים בספר החינוך (מצוה לב) שכתב, שהטעם למצווה זאת כדי שנהיה פנויים מעסקינו לכבוד יום השבת, ולקבוע בנפשותינו אמונת חידוש העולם שהיא חבל המושכת את כל יסודי הדת, ונזכור ביום א' בכל שבוע ושבוע שהעולם נברא בששת ימים חלוקים ובשביעי לא נברא דבר, ועל ידי מנוחתנו ביום השביעי, נזכור בחידושו של העולם, כי שישבתו בני אדם כולם ביום שבת וישאל כל שואל מה סיבת זאת המנוחה, ויהיה המענה כי ששת ימים עשה ה', ועל ידי זה כל אחד יחזק את האמונה האמיתית הזאת. ומלבד זכירת חידוש העולם, בו זכירת יציאת מצרים שהיינו עבדים שם ולא היינו יכולים לנוח בעת חפצנו במנוחה, והאל הצילנו מידם וצונו לנוח בשביעי. כדי שנוכל להתפלל וללמוד תורה ולהטעין את הנשמה במזון רוחני כדי שלא נאבד את האמונה ונתעסק רק בענייני העולם הזה ונחשוב שכוחי ועוצם ידי עשה לי... (אות ישראל)

סיפור בהמשכים "שידוך תמוה" חלק ב.

מצוה: תושבי העיירה הקטנה, הסמוכה לעיר ברודי, הכירו אותו בכינויו ר' ישראל המלמד. הוא בא לעיירה לאחר שנתאלמן מאשתו הצעירה. כאן לימד ילדים והשריש בהם תורה ומידות טובות. התושבים התרשמו מחוכמתו ומלמדנותו... **המשך:** עבר זמן, ר' ישראל סיים את תקופת התחייבותו לשמש מלמד בעיירה. הוא שם את פעמיו לעיר ברודי, אולם עכשיו שינה את חזונו. הוא פשט את הבגדים שלבש בהיותו מלמד ולבש פרוות איכרים ועליה חגורה עבה. כך הגיע לבית-הדין בברודי, מקום מושבו של רבי גרשון. בתחילה חשב רבי גרשון כי הוא עני המבקש נדבה, ונתן לו תרומה, אך האיש רמז לו כי דבר סתר לו אליו. הוא הראה לו את שטר התנאים החתום בידי אביו וביקש לערוך את החתונה. רבי גרשון נבהל והתבייש מאוד לנוכח סגנון לבושו ודיבורו של האיש, וביקש ממנו להמתין. הוא קרא לאחותו, תיאר לפניו את האיש ושאל לדעתה. היא ענתה לו כמקודם, שאם אביהם ייעד לה את האיש הזה, הרי זה מן השמים. באין-ברירה קבע רבי גרשון את מועד החתונה, והחל בהכנות לקראתה. אף הכלה התכוונה לחתונה בהתרגשות ובתום-לב, אף שסברה כי החתן הוא בור וסם-הארץ. רק סמוך למועד החתונה גילה לה ר' ישראל מי הוא ומה מעלותיו. הפתעה עצומה נכונה לכלה. היא למדה כי החתן הוא צדיק נסתר, אשר זכה להתגלויות מופלאות מן השמים, וכי הוא חבר בחבורת הצדיקים הנסתרים. היא הבטיחה לו כי לא תגלה לאיש דבר, וכי מוכנה היא גם לעבור עמו תקופות ארוכות של עוני ומחסור. לאחר החתונה ניסה רבי גרשון ללמד את גיסו דברים יסודיים, אך ר' ישראל הגיב כמי שאינו מבין דבר וחצי דבר. רבי גרשון לא היה יכול עוד לשאת את הכלימה. הוא אמר לאחותו שאם תרצה להיפרד מהאיש הזה, יסדר לה גט; אם לאו, הוא מבקש ממנה שיעברו לעיר אחרת, כדי שלא יהיה ללעג בעיני הבריות בגלל החתן הבור שלקחה. ר' ישראל ורעייתו עברו למקום מרוחק. היא עבדה ופְּרַנְסָה אותם, והוא התבודד בין ההרים משבת לשבת. לאחר שעברו שבע שנים, שבהן התעלה והתקדש, קיבל את ההוראה לצאת מהמסתור ולהתגלות לעולם. באותה עת נמסרה הודעה לחכמי ברודי: "יש אור גדול בסביבות קהילתכם, לכו אחריו להביאו העירה". או-אז הבינו כי זה ר' ישראל, שהסתיר את עצמו עד כה. גם רבי גרשון הופתע לגלות את גודל קדושתו וגאונותו של גיסו. הוא נקשר אליו קשר נפשי ונעשה תלמידו הנלהב. ר' ישראל נודע בעולם כרבי ישראל בעל-שם-טוב, והוא נסתלק בחג-השבועות, ו' בסיון התק"כ. **סוף!**

פינת ההלכות "דין קורע ותולש בשבת" (סימן שם)

1. לכתחילה יש להכין מערב שבת נייד טואלט חתוך, ומכל מקום בשעת הדחק כשאין נייד טואלט חתוך, מותר לחתוך בשבת נייד טואלט כדי לקנח בו, אך יעשה כן בשינוי, וכגון במרפק, או ברגל. ומעיקר הדין יש להקל בזה גם בלא שינוי, כשאין לו נייד אחר חתוך, ובלבד שלא יקפיד לחתוך במקום הנקבים. אולם אם נקרע במקום הנקבים בלי שהתכוין לכך, אין בכך כלום. והמחמיר בזה לקנח עצמו במים בלבד, תבוא עליו ברכה. (ילקוט שבת ה' עמ' קמו, ושפח)

2. אם יש צורך בשבת להשתמש בצמר גפן, יש להכין מערב שבת צמר גפן תלוש במידה מספקת. ואף על פי שיש פנים להקל בתלישת צמר גפן בשבת לצורך בדיקת טהרה, מכל מקום נכון לחוש לדברי המחמירים בדבר, ותבדוק בכתנות נקיה שבדוקה יפה, אם אין לה צמר גפן מוכן מערב שבת. (ילקוט יוסף שבת כרך ה עמוד קמו)

עלון זה לעילוי נשמת!

ברוך עובדיה בן שרה	יגאל יוכפז בן שושנה
שרה בת סלמה	שלום בן משה
אסתר בת חנה	שלום בן אברהם
ציון עובדיה בן רחל	יחזקאל אליהו בן סמרה
נעמי לקס בת אסתר	יעקב לקס בן אסתר
רחל עובדיה בת אסתר	רבקה בת כאווגו וחנניה
שלמה בן אליהו ושרה	אברהם דמתי בן אסתר
דוד שורבחון בן חוה	יוסף צברי בן אהרון

ת. נ. צ. ב. ה.

עורך ומגיש: שלום ע.
 המעוניינים לקבל את העלון למייל בתפוצה שבועית:
 יש לשלוח הודעה לאימייל: avodat.aseam@gmail.com
 כמו כן ניתן להוריד את העלון באתרי "לדעת" ו"דרשו"